

A close-up photograph of a soldier wearing a ghillie suit, looking through a night vision device. The soldier's eye is visible through the device, and the background is a blurred, green-tinted outdoor scene. The text is overlaid in yellow on the top left of the image.

Кафедра Бойового застосування
озброєння та технічних засобів

Тема 13: Організація вогневої підготовки

Заняття 1: Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин.

Навчальні питання:

1. Призначення та структура Курсу стрільб.
2. Загальні положення, вимоги з організації, порядку та заходам безпеки під час проведення вогневих тренувань та стрільб.
3. Оцінка вогневої підготовки.

Призначення та структура Курсу стрільб.

Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин – призначений для набуття початкових навичок щодо вирішення вогневих завдань із стрілецької зброї, гранатометів, переносних протитанкових комплексів і озброєння бойових та спеціальних машин, удосконалення індивідуальної майстерності та підготовки екіпажів, відділень, взводів до виконання вогневих завдань у сучасному бою.

•Курс стрільб включає:

- загальні положення;
- організацію та проведення стрільб;
- оцінку вогневої підготовки;
- базовий рівень підготовки:
  - вправи стрільб зі стрілецької зброї, гранатометів, реактивних піхотних вогнеметів і переносних протитанкових ракетних комплексів;
  - вправи з метання ручних гранат;
- спеціалізований рівень підготовки:
  - вправи стрільб зі стрілецької зброї, гранатометів, реактивних піхотних вогнеметів і переносних протитанкових ракетних комплексів;
  - вправи стрільб з озброєння бойових машин і танків;
  - вправи з метання ручних гранат;
  - вправи з розвідки цілей, визначення дальностей та цілевказання;
- бойовий рівень підготовки:
  - організація та проведення бойових стрільб;
  - вправи бойових стрільб;
  - вправи та тренування з управління вогнем підрозділів.

Успішне виконання Курсу стрільб забезпечується:

- своєчасним та правильним плануванням вогневої підготовки, наявністю сучасної навчальної матеріально-технічної бази.
- мішеневою обстановкою та якісно проводити з підрозділами комплексні заняття з усіх розділів вогневої підготовки;
- високою професійною і методичною підготовкою осіб офіцерського, сержантського і старшинського складу, а також ефективним використанням у навчанні навчально-тренувальних засобів ;
- твердим знанням, основ і правил стрільби, матеріальної частини зброї, боєприпасів, приладів стрільби (спостереження), систем управління вогнем, їх правильною підготовкою до стрільби, умінням швидко виявляти та уражати цілі за будь-яких умов;
- високою злагодженістю дій усіх членів екіпажу і особового складу підрозділів під час виконання вогневих (тактичних) завдань;
- неухильним дотриманням умов вправ стрільб, порядку їх виконання та вимог безпеки.

Загальні положення, вимоги з організації, порядку та заходам безпеки під час проведення вогневих тренувань та стрільб.

За своїм призначенням **вправи стрільб** поділяються на:

- **вправи базового рівня підготовки для індивідуального навчання**, влучності стрільбі з усіх видів стрілецької зброї, гранатометів, вогнеметів та метання гранат в різних умовах обстановки, без врахування часу на стрільбу та кількості боєприпасів;
- **вправи спеціалізованого рівня підготовки для навчання та вдосконалення умінь та навичок**, у виконанні вогневих завдань в ході ведення вогню зі стрілецької зброї, гранатометів, вогнеметів та озброєння бойових машин в різних видах бою (з проведенням взаємозаміни військовослужбовців у відділеннях (екіпажах, розрахунках, обслугах);
- **вправи бойового рівня підготовки для набуття і вдосконалення навичок та умінь**, виконувати комплексні (вогневі і тактичні) завдання у складі бойових груп та підрозділів на тактичному фоні і у взаємодії з артилерією, авіацією та іншими родами військ.

Вправи базового рівня включають:

- вправи початкових стрільб (далі – ВПС);
- вправи підготовчих стрільб;
- вправи навчальних стрільб (далі – ВНС);
- навчальні вправи з метання ручних гранат.

Вправи спеціалізованого рівня включають:

- вправи підготовчих стрільб;
- вправи навчальних стрільб;
- вправи контрольних стрільб (далі – ВКС);
- вправи бойових стрільб екіпажів (далі – ВБС);
- навчальні вправи з метання ручних гранат;
- вправи з розвідки цілей та цілевказання.

Вправи бойового рівня підготовки включають:

- вправи контрольних стрільб;
- ВБС у складі бойових груп – бойової двійки (трійки, пари);
- ВБС у складі екіпажу БМ;
- ВБС у складі відділення;
- бойові стрільби (далі – БС) у складі відділення (взводу);
- вправи та тренування з управління вогнем підрозділів.

- **ВПС** призначена для **набуття первинних навичок** у виконанні вогневих завдань. Вона відпрацьовується усіма категоріями військовослужбовців.
- **Вправи підготовчих стрільб** призначені для **спрямованого навчання** у виконанні найбільш **складних вогневих завдань** (елементів) навчальних та контрольних вправ стрільб.
- **ВНС** призначені для **послідовного навчання** військовослужбовців **самостійному виконанню вогневих завдань** у сучасному бою всіма способами по різних цілях за будь-яких умов, підтримання та удосконалення індивідуальної підготовки.
- **ВНС** відпрацьовуються зі стрілецької зброї, озброєння бойових і спеціальних машин на військових стрільбищах та директрисах БМ.
- **ВКС** призначені для **визначення рівня вогневої виучки** військовослужбовців у ході проведення інспекційних заходів, перевірок, контрольних занять, випускних іспитів, підтвердження та підвищення класної кваліфікації.
- **ВБС** призначені для **удосконалення навичок у діях на полі бою**, ефективного застосуванню зброї та озброєння БМ, умілому управлінні підрозділами в ході виконання завдань за будь-яких умов обстановки.

•Під час виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї ті, хто навчається, повинні бути у польовій формі одягу з польовим спорядженням, шоломом, бронежилетом з двома ручними гранатами, додатковою сумкою (сумками) для магазинів (споряджених та пустих) на боку (члени екіпажів БМ – без додаткової сумки з магазинами та фляги).

•Додатково іншим спорядженням штатної екіпіровки приналежності військовослужбовців до видів ЗС України: флягою, протигазом, малою лопатою (для офіцерів – без малої лопати), бінокль, тощо.

•Під час виконання вправ стрільб з озброєння БМ члени екіпажів повинні бути в спецодезії та бронежилетах для екіпажів (екіпажі танків без бронежилетів).

•Дозволяється під час виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї замінити штатний боєкомплект, який носить при собі військовослужбовцем, – навчальним, відповідним їм за об'ємом та масою.

•Стрільба з автоматичної зброї ведеться чергами, за винятком вправ, умовами яких передбачено стрільбу одиночними пострілами.

•Під час стрільби в горах у пішому порядку весь особовий склад додатково екіпірується предметами майна, що носить, або їх заміниками, що відповідають формі та масі укладки, передбаченими нормами постачання з урахуванням пори року.

Для керівництва стрільбою, її обслуговування та забезпечення виконання заходів безпеки наказом командира військової частини щодо організації проведення навчань (стрільб) призначаються:

- старший керівник стрільби;
  - керівники стрільби на ділянці (навчальному об'єкті вогневої підготовки, навчальному місці);
  - начальник оточення і підрозділ, від якого призначається особовий склад оточення;
  - черговий лікар (фельдшер);
  - начальник пункту бойового постачання;
  - черговий зв'язківець, артилерійський технік (майстер);
  - начальник метеопосту (під час виконання вправ стрільб з танків штатним артилерійським пострілом);
  - керівник польотами на вертолітній директрисі (під час стрільби з борту вертольотів);
  - начальник поста освітлення (під час проведення стрільб вночі з використанням освітлювальних ракет).
- При організації та проведенні стрільби на одній ділянці старший керівник стрільби не призначається, а виконання його обов'язків покладається на керівника стрільби на ділянці.

Наказом командира військової частини щодо організації проведення стрільб (навчань) (додаток 2 до Курсу стрільб) визначається:

- перелік вправ стрільб, що плануються для виконання;
- перелік зброї (озброєння), що дозволена для використання під час стрільб (навчань);
- порядок проведення занять;
- адміністрація керівництва стрільбою та її обслуговування;
- призначення чергового автомобіля, санітарного автомобіля та комплекту невідкладної медичної допомоги, автомобілів для перевезення боєприпасів та особового складу оточення, при потребі автомобіль технічного забезпечення (обслуговування);
- завдання щодо всебічного забезпечення заняття з вогневої підготовки.

Підготовка навчального об'єкта вогневої підготовки до занять з вогневої підготовки проводиться силами та засобами полігона, за участю особового складу підрозділів військових частин.

- **Начальник полігона** відповідає за своєчасну та якісну підготовку полігонного обладнання, мішеневого поля, гарантовану електробезпеку, створення умов для проведення занять.
- **Командир підрозділу** відповідає за своєчасну та якісну підготовку навчальних місць до проведення занять.
- **Командир військової частини (підрозділу)** перед початком стрільби зобов'язаний за 1-2 доби зобов'язаний подати начальнику полігона заявку на підготовку мішеневого поля відповідно до умов вправи, яка буде виконуватись.
- **Усі роботи щодо підготовки навчальних об'єктів вогневої підготовки до стрільби закінчуються не пізніше ніж за годину до початку заняття.**
- **Начальник навчального об'єкту** доповідає про його готовність до стрільби керівнику заняття (стрільби) на ділянці.
- **Керівник стрільби перевіряє працездатність мішеневого поля, готовність до проведення занять, відповідність мішеневої обстановки умовам виконання вправи.**

Під час організації та проведення стрільб вночі вносяться доповнення

- **прапори** на командному пункті, дільничних пунктах управління та укриттях **замінюються ліхтарями** (на період стрільби – червоного, а в перервах між стрільбою – білого світла);
- у глибині району цілей на кожній ділянці **встановлюється коло**, що вказує основний напрямок стрільби, **обладнане ліхтарем зеленого світла**, а на флангах – **трикутні знаки**, що вказують межі небезпечного напрямку стрільби, які **обладнані ліхтарями червоного світла**;
- на кожному напрямку руху для кожної БМ, **виставляються ліхтарі**: у **вихідному положенні – білого**, на **рубежі відкриття вогню**, на кожній вогневій позиції – **червоного**, на **рубежі припинення вогню – синього світла**;
- **щит для розряджання гармати пострілом освітлюється** за командою керівника **розсіяним електричним світлом**;
- після виконання, команди “До бою” керівник стрільби на ділянці **віддає розпорядження про вимкнення освітлення** на командному пункті та навчальних місцях, які розташовані на ділянці та в тилу навчального об’єкта. У класах, які розташовані в приміщеннях, **вікна зачиняються світломаскувальними засобами** перед початком занять вночі.

Ціль вважається ураженою, якщо:

- **мішень, що позначає броньовану ціль, уражена** прямим влученням снарядів (снаряда) або їх заміників, які **пробили мішень** або залишили ясний, характерний слід;
- **видні сліди у частинах мішені, що залишилися після її руйнування** (якщо явних слідів прямого влучення снаряда не виявлено, то мішень вважається неураженою);
- під час стрільби зі **станкового протитанкового гранатомета, гармати БМП осколковою гранатою здійснено пряме влучення у мішень, пробоїни від осколків або пряме влучення снаряда у позначений габарит;**
- **мішень, що позначає неброньовану ціль, має пробоїни від кулі або снаряда, включаючи і слід стабілізатора та їх осколків, а також руйнування її вибуховою хвилею;**
- здійснено пряме влучення кулі у мішень з колами; **пробоїна, що перебила лінію кола, зараховується на користь того, хто стріляє;**
- **уражено не менше 50 % мішеней групової цілі.**
- **Зачіпання корпусом снаряда (його заміника) краю мішені броньованої цілі влученням не вважається.**

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СТРІЛЬБ

- **Напередодні занять на БМ**, з яких буде проводитися стрільба, повинні бути виконані всі операції щодо підготовки їх до стрільби у суворій відповідності з експлуатаційно-технічною документацією БМ, при цьому особлива увага приділяється вивірці та приведенню зброї до нормального бою.
- Виконання вправ стрільб із не справної, не підготовленої та не приведеної до нормального бою зброї (озброєння) забороняється.
- Виконанню вправ стрільб з озброєння танків штатним артилерійським пострілом передуює проведення контрольного заняття з виконання відповідної вправи стрільб щодо визначення готовності особового складу до стрільби під керівництвом командира батальйону або його заступника (у ВВНЗ та навчальних підрозділах – викладача кафедри (циклу) вогневої підготовки) зі складанням відомості та акта (додаток 6 та додаток 7 до Курсу стрільб).

- На танковій директрисі (директрисі БМ) під час стрільби штатним артилерійським пострілом (стрільби з БМ, що мають балістичні обчислювачі) обладнується метеопост. Старший керівник стрільби перед початком стрільби та щогодини в ході стрільби доводить до керівників стрільб метеоумови на ділянках. У разі різкої зміни метеоумов – негайно.

Обладнання метеопосту включає:

- термометр для виміру температури повітря;
- термометр для виміру температури зарядів;
- 3–4 контрольні шухляди (контейнери) з боєприпасами;
- анемометр (вітромір) з лімбом;
- барометр.
- Допускається заміна барометра, анемометра та термометра для виміру температури повітря сертифікованим та прийнятим на озброєння комплексним приладом (анемометром).
- Термометр і барометр встановлюються в шафі, що обладнана жалюзі. Контрольні шухляди (контейнери) з боєприпасами і термометром, вкладеним усередину шухляди (контейнера), зберігаються на ґрунті в затінку.

- Підрозділи прибувають на військове стрільбище (директрису, вогневе містечко) **не пізніше ніж за 30 хвилин до початку стрільби.**
- **Цей час використовується:**
  - для перевірки зброї на розрядження,
  - організації занять на навчальних місцях,
  - перевірки роботи полігонного обладнання мішеневого поля та огляду мішеней;
  - перевірки зв'язку старшого керівника стрільби з керівниками стрільби на ділянках, з бойовими машинами та навчальними місцями, на яких буде проводитися стрільба.
  - а також для перевірки готовності озброєння і зброї до стрільби та розрахунку вихідних установок ведення вогню.
- Зв'язок керівника стрільби на ділянці з тими, хто стріляє з бойових машин та вертольотів, здійснюється по радіо, **за відсутності радіозв'язку стрільба забороняється.**

У керівника стрільби на дільничному пункті управління повинна бути така документація:

- **план** проведення заняття з вогневої підготовки;
- **варіанти показу цілей** (відповідно до умов вправ, що виконуються);
- **відомість визначення індивідуальної оцінки** та обліку результатів виконання вправ стрільб (додаток 8 до Курсу стрільб);
- **відомість складання заліку зі знань вимог безпеки** під час проведення занять з вогневої підготовки (додаток 9 до Курсу стрільб) відпрацьовувати один раз на рік на початку навчального року під час проведення занять по заходам безпеки або після прибуття поповнення;
- **витяг з наказу командира військової частини** про організацію і проведення стрільб (навчань), забезпечення виконання вимог безпеки;
- для контрольних занять, підсумкових перевірок (інспекцій) – **акти технічного стану техніки** та озброєння (додаток 10 до Курсу стрільб);
- під час виконання вправ стрільб штатним артилерійським пострілом – **акт проведення контрольного заняття** особового складу підрозділу з визначення **готовності до виконання стрільб** штатним артилерійським пострілом;
- крім того, **витяг з наказу командира військової частини про створення зведених екіпажів** (за потребою) та навчально-методична література (за потребою);

Порядок проведення занять з вогневої підготовки та виконання вправ стрільб.

Перед початком заняття командир підрозділу, що стріляє:

- повідомляє тему, мету та порядок проведення заняття;
- вказує навчальні місця та порядок взаємодії з керівниками стрільби на ділянках (навчальних місцях, де проводиться стрільба), **повідомляє час початку та закінчення стрільби;**
- після постановки завдань **дає команду на зайняття** підрозділами зазначених навчальних місць (ділянок стрільби).
- Із зайняттям підрозділом зазначеної ділянки керівник стрільби:**
- повідомляє тему, мету та порядок проведення заняття;
- вказує на місцевості вихідне положення, вогневі позиції для бойових машин (під час стрільби зі стрілецької зброї та гранатометів), **рубежі відкриття та припинення вогню, основні та небезпечні напрямки стрільби, напрямок та швидкості руху БМ, порядок зайняття та зміни вогневих позицій, розвороту на рубежі припинення вогню та повернення у вихідне положення;**
- визначає порядок взаємодії з керівниками на навчальних місцях, де буде проводитися стрільба;

- **перевіряє знання основних положень Курсу стрільб, умов вправи, що виконується, та вимог безпеки під час стрільби (додаток 11 до Курсу стрільб), доводить до них метеодані (у разі необхідності);**
- **ставить командирам взводів (відділень), бойове завдання стосовно дій у наступі або в обороні залежно від умов вправи, що виконується.**

Під час постановки бойового завдання керівник стрільби на ділянці вказує:

- **орієнтири;**
- **короткі висновки із оцінки противника;**
- **об'єкти та цілі, які уражаються засобами старшого командира на напрямку дій, які будуть виконуватись, а також завдання сусідів та розмежувальні лінії з ними;**
- **бойове завдання підрозділу та замисел бою (дій);**
- **бойові завдання особовому складу (підрозділам);**
- **витрата ракет і боєприпасів на виконання бойового завдання;**
- **час готовності до виконання бойового завдання;**
- **місце командно-спостережного пункту та заступників.**

- Надалі керівник стрільби на ділянці виконує обов'язки, викладені у **додатку 3** до Курсу стрільб.
- Командири взводів ставлять бойове завдання (додаток 12 до Курсу стрільб) командирам відділень (командирам БМ) перед виконанням вправи своїм взводом та кожній зміні тих, хто стріляє, а командири БМ ставлять бойові завдання членам екіпажів у бойових машинах, під час завантаження боєприпасів (командири відділень ставлять бойове завдання відділенням після отримання боєприпасів).
- **Забороняється** повідомляти місця розташування цілей та порядок їх показу.
- Під час проведення стрільби на одній ділянці військового стрільбища (директриси) дотримується такий самий порядок, як і на декількох.
- У ході виконання вправи керівник стрільби на ділянці спостерігає за діями тих, хто стріляє, та рухом БМ, керує показом цілей та оцінює дії тих, хто навчається, відображаючи результати стрільби у відомості **визначення індивідуальної оцінки та обліку результатів виконання вправи стрільб.**
- Керівнику стрільби **забороняється** втручатися в дії тих, хто стріляє, якщо не порушуються вимоги безпеки.

Після закінчення стрільби підрозділу (зміни) керівник стрільби на ділянці наказує:

- **перевірити зброю, озброєння БМ на розрядження, їх боеукладку, стрічки та коробки, магазини та додаткові сумки для магазинів, (розвантажувальні жилети, кишені бронежилетів), зібрати гільзи;**
- **у разі необхідності оглядає мішені, потім проводить розбір виконання вправи з усім особовим складом та повідомляє оцінку за виконання вправи.**
- **Під час проведення стрільби з використанням інформації про ураження цілей огляд мішеней може не проводитися.**

У ході виконання вправ стрільб керівник стрільби на ділянці повинен перебувати:

- під час стрільби в пішому порядку – вдень не ближче 15 м від тих, хто стріляє, вночі – не ближче 5 м;
- під час стрільби через бійниці (поверх борту) БМ, з кабіни автомобіля, вертольота у польоті – у БМ, автомобілі, вертольоті;
- під час стрільби з озброєння БМ – на дільничному пункті управління;
- під час виконання ВБС у складі підрозділу – за бойовим порядком підрозділів у місці, що забезпечує спостереження за діями тих, хто стріляє, але не ближче 15 м вдень і не ближче 5 м вночі. Під час дій підрозділів на БМ керівник бойової стрільби екіпажу (відділення, взводу) перебуває на дільничному пункті управління або в одній БМ з командиром підрозділу (під час проведення бойової стрільби з танковим екіпажем (взводом), як правило, на виділеній йому БМ, що рухається поруч з БМ командира того підрозділу, який навчається).
- Під час виконання вправ стрільб з коротких зупинок та на ходу (з ходу) показ цілей проводиться після проходження тих, хто стріляє (БМ), РВВ, а також після досягнення ними рубежів, від яких обчислюються дальності до цілей, зазначені в умовах вправ.
- Показ (рух) кожної наступної цілі проводиться, як правило, після закінчення показу (руху) попередньої та зміни (у ході зміни) вогневої позиції. Варіанти показу цілей та вогневі позиції (при виконанні вправ стрільб з місця) для кожної зміни тих, хто навчається, визначаються керівником стрільби на ділянці або особою, що перевіряє.

Оцінка за виконання вправи знижується на один бал:

- якщо під час стрільби з озброєння БМ з коротких зупинок і з ходу той, хто стріляє, **перевищив загальний час на стрільбу**, передбачений умовами вправи, але **не більше ніж на 10 с**;
- якщо під час стрільби з озброєння БМ з коротких зупинок той, хто стріляє, **перевищив час короткої зупинки вдень більше 10 с, вночі більше 12 с** (під час стрільби в горах не більше 12 та 15 с, із стрілецької зброї – 7 та 9 с відповідно);
- якщо під час стрільби з гармати танка, **БМ перший постріл (чергу) зроблено пізніше встановленого часу** (для танків при стрільбі штатними боєприпасами – не більше 20 с, для БМ з автоматичними гарматами та для всіх танків під час стрільби заміниками штатних артилерійських пострілів – **не більше 15 с**, для інших об'єктів – не більше 25 с);
- якщо під час стрільби з автоматичного гранатомета на станку (встановленого на БМ) на ураження цілі розсіювання проводилося менше ніж на $\frac{2}{3}$ фронту цілі;
- **якщо одну із показаних цілей не було обстріляно.**

Стрільба оцінюється “незадовільно” незалежно від кількості уражених цілей:

- якщо під час стрільби з озброєння **БМ** з коротких зупинок і з ходу той, хто стріляє, **перевищив час** на стрільбу, передбачений умовами вправи, **більше ніж на 10 с**;
- якщо той, хто стріляє, **вів вогонь після виходу на рубіж припинення вогню**;
- якщо під час виконання вправи **стрільб з ходу** (на ходу) **була допущена хоча б одна зупинка, на якій велася стрільба**;
- якщо під час виконання вправи той, хто стріляє, **порушив такі вимоги безпеки: ведення вогню за межі небезпечних напрямків або по укриттю, на якому піднято червоний прапор (ліхтар); зроблено постріл (чергу) до виходу на РВВ; ведення вогню за відсутності радіозв’язку з керівником стрільби (для екіпажів БМ); продовження стрільби після сигналу “Відбій” (команди “Припинити вогонь”) та після підняття білого прапора (ліхтаря) на укритті (бліндажі) або після утикання ствола в ґрунт (перешкоду).**

Вправа виконується вдруге (повністю або боєприпасами, що залишилися):

- якщо під час виконання вправи були поломки, несправності та затримки, яких не можна було виявити перед стрільбою та усунути під час стрільби;
- якщо стрільба не велася, була припинена через відмовлення у роботі мішеневого обладнання;
- якщо у ході стрільби ціль зникла (впала) раніше встановленого часу, була збита (зруйнована), але при її огляді ураження не було виявлено, а боєприпаси для стрільби по ній той, хто навчається, витратив не повністю.
- Якщо той, хто навчається, зі своєї вини не повністю витратив боєприпаси, виконання вправи оцінюється за результатами ураження цілей.

Порядок повторної стрільби визначає керівник стрільби (старший керівник стрільби) або той, хто перевіряє.

- Під час повторної стрільби показуються всі цілі, які передбачені умовами вправи, але в іншій послідовності (за іншим варіантом), незалежно від того повністю виконується вправа або тільки боєприпасами, що залишилися. У цьому випадку той, хто навчається, обстрілює ту ціль, по якій він не вів вогонь під час першої стрільби, а по інших цілях тільки позначає ведення вогню.
- Ті, хто навчається, які не виконали вправу стрільб, допускаються до повторного виконання цієї вправи за рішенням керівника стрільби на ділянці. У ході перевірок та контрольних занять повторне виконання вправи з метою **підвищення оцінки забороняється.**
- Крім полумок та затримок, які допущені з вини того, хто навчається.

Облік результатів стрільб ведеться:

- у взводі – за кожного солдата та відділення;
- у роті (батареї) – за кожний взвод і сержантів роти (батареї);
- у батальйоні – за кожну роту (батарею), окремий взвод, офіцерів;
- у бригаді (полку) – за кожний батальйон (дивізіон), окремі підрозділи та офіцерів бригади (полку).
- Відомості визначення індивідуальної оцінки та обліку результатів виконання вправ стрільб зберігаються у військовій частині (підрозділі, кафедрі, циклі) протягом року.

ОЦІНКА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

Індивідуальна оцінка вогневої підготовки того, хто навчається, складається з оцінок за виконання вправи стрільб, управління вогнем (для офіцерів та сержантів), знання основ і правил стрільби та матеріальної частини озброєння (виконання нормативів) і визначається:

- **“відмінно”** – якщо оцінка за виконання вправ стрільб та управління вогнем (для офіцерів та сержантів*) **“відмінно”**, а за знання основ і правил стрільби та матеріальної частини (виконання нормативів) – не нижче **“добре”**;
- **“добре”** – якщо оцінка за стрільбу та управління вогнем (для офіцерів та сержантів*) не нижче **“добре”**, а за знання основ і правил стрільби, матеріальної частини (виконання нормативів) – не нижче **“задовільно”**;
- **“задовільно”** – якщо всі оцінки не нижче **“задовільно”** або якщо за виконання вправ стрільб та управління вогнем (для офіцерів та сержантів*) не нижче **“добре”**, а за знання основ і правил стрільби або матеріальної частини (виконання нормативів) – **“незадовільно”**.

Оцінка за виконання вправ стрільб визначається за результатами виконання ВНС (ВКС, ВБС). Оцінка за знання основ і правил стрільби та матеріальної частини (виконання нормативів) визначається під час проведення занять на навчальних місцях.

У ВВНЗ оцінка за виконання вправ стрільб визначається за результатами виконання вправи стрільб, що визначена як залікова, після закінчення семестру, а якщо вправа не виконувалася – за оцінками, отриманими за виконання усіх ВНС і ВКС протягом семестру в нижчевикладеному порядку.

Під час виконання декількох вправ з одного чи різних видів зброї оцінка за виконання вправ стрільб визначається:

- **“відмінно”** – якщо не менше половини оцінок, у тому числі за виконання вправи стрільб з основного виду зброї, **“відмінно”**, а інші – не нижче **“добре”**;
- **“добре”** – якщо не менше половини оцінок, у тому числі за виконання вправи стрільб з основного виду зброї, не нижче **“добре”**, а інші – не нижче **“задовільно”**;
- **“задовільно”** – якщо не більше однієї оцінки **“незадовільно”**, але не за виконання вправи стрільб з основного виду зброї, а інші оцінки – не нижче **“задовільно”**.

Підсумкова оцінка вогневої підготовки тому, хто навчається, виставляється:

- у військових частинах – за результатами контрольного заняття з виконанням ВКС визначених старшим начальником (командиром) під час проведення перевірки (інспекційного заходу), самооцінки (оцінки першого або другого рівня);
- у навчальних підрозділах – за результатами контрольного заняття з виконанням ВКС на випускних іспитах.

**Основним видом зброї (озброєння), з якого виконуються
вправи стрільб, є:**

- для командирів механізованих відділень (відділень родів військ і спеціальних військ) – автомат, усе озброєння їх БМ (БМП, БТР, броньована розвідувальна дозорна машина (далі – БРДМ));
- для командирів танків, навідників гармати, навідників-операторів БМ, навідників кулеметів – усе озброєння їх БМ;
- для командирів гранатометних відділень (обслуг гранатометів, переносних ПТРК) – гранатомет (переносний ПТРК);
- для офіцерів управлінь оперативних командувань, армійських корпусів, військових частин і підрозділів – автомат;
- для командирів військових частин, підрозділів та їх заступників (за винятком заступників з логістики (тилу, озброєння)), начальників оперативних відділень, начальників розвідки, начальників відділів (відділень) бойової підготовки – автомат та основне озброєння військової частини, підрозділу (танк, БМП, БТР, БРДМ, тощо);
- курсанти ВВНЗ, навчальних підрозділів – відповідно до програми навчання.

Загальна оцінка за рівень підготовки військовослужбовця визначається:

- “виконаний” – якщо 80 % всіх спланованих вправ стрільб в поточному рівні підготовки оцінені позитивно, при цьому 100 % з основного виду зброї оцінені не нижче “добре”;
- “не виконаний” – якщо не виконані вимоги на оцінку “виконаний”.

Підсумкова оцінка роті визначається за результатами контрольного заняття з виконанням ВКС визначених старшим начальником (командиром) під час проведення перевірки (інспекційного заходу), самооцінки (оцінки першого або другого рівня) та за виконання ВБС взводів (відділень, екіпажів танків).

Оцінка з вогневої підготовки відділенню, взводу, роті виводиться за двома оцінками: за виконання ВБС і за виконання вправ стрільб.

Вона визначається:

- “відмінно” – якщо оцінка за виконання ВБС “відмінно”, а за виконання вправ стрільб – не нижче “добре”;
- “добре” – якщо оцінка за виконання ВБС не нижче “добре”, а за виконання вправ стрільб – не нижче “задовільно”;
- “задовільно” – якщо обидві оцінки не нижче “задовільно”.

Якщо проводилися тільки **бойові стрільби** або виконувалися тільки **вправи стрільб**, оцінка з **вогневої підготовки** зазначеним підрозділам визначається за результатами виконаних **ВБС** або **вправ стрільб**.

Оцінка підрозділу (роті, взводу) за виконання **ВБС** взводів (відділень, екіпажів танків) визначається:

- **“відмінно”** – якщо більше половини взводів (відділень) одержали оцінки **“відмінно”**, а решта взводів (відділень) – не нижче **“добре”**;
- **“добре”** – якщо не менше половини взводів (відділень, екіпажів танків) одержали оцінки **“добре”**, а решта взводів (відділень, екіпажів танків) – не нижче **“задовільно”**;
- **“задовільно”** – якщо не більше однієї третини взводів (відділень, екіпажів танків) одержали оцінки **“незадовільно”**, а решта взводів (відділень, екіпажів танків) – не нижче **“задовільно”**.

Оцінка роті, батареї (взводу, відділенню, екіпажу танка) за виконання вправ стрільб у всіх підрозділах виводиться сумарно за оцінками, отриманими кожним, хто навчається, і визначається:

- “**відмінно**” – якщо не менше **90%** тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не менше **50%** тих, хто навчається, одержали оцінку “**відмінно**”, а навідники-оператори (навідники гармат, кулеметники) БМ – не нижче “**добре**”;
- “**добре**” – якщо не менше **80%** тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не **менше 50%** тих, хто навчається, одержали оцінку “**добре**”, а навідники-оператори (навідники гармат, кулеметники) БМ – не нижче “**задовільно**”;
- “**задовільно**” – якщо не менше **70%** тих, хто навчається, одержали оцінки не нижче “**задовільно**”.

- Оцінки за виконання вправ стрільб з **автоматичних, підствольних, протитанкових гранатометів і переносних ПТРК** включаються в суму оцінок за виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї, а оцінки за виконання вправ стрільб з цієї самої зброї, але встановленої на БМ, – у суму оцінок за виконання вправ стрільб з БМ.
- Якщо в одному підрозділі частина тих, хто навчається, виконувала вправу стрільб вдень, а решта – вночі, **загальна оцінка виводиться за сумою оцінок, отриманих за стрільбу вдень і вночі.**
- **Результати виконання вправ стрільб з пістолетів в оцінку вогневої підготовки підрозділів і військових частин не включаються, а враховуються окремо під час підбиття підсумків за вогневу підготовку.**

Оцінка з вогневої підготовки (за виконання вправ стрільб) батальйону виводиться за оцінками з вогневої підготовки рот, батарей та бойових підрозділів, що входять до складу батальйону.

Вона визначається:

- “**відмінно**” – якщо не менше половини рот (батарей) і бойових підрозділів одержали оцінку “**відмінно**”, а інші роти (батареї) і бойові підрозділи – не нижче “**добре**”;
- “**добре**” – якщо не менше половини рот (батарей) і бойових підрозділів одержали оцінку не нижче “**добре**”, а інші роти (батареї) і бойові підрозділи – не нижче “**задовільно**”;
- “**задовільно**” – якщо не більше однієї роти (батареї) і одного бойового підрозділу одержали оцінку “**незадовільно**”, а інші роти (батареї) – не нижче “**задовільно**”.

Під час перевірки двох рот (батарей) оцінка “**задовільно**” виставляється: якщо обидві роти одержали оцінки “**задовільно**” або одна рота одержала оцінку “**незадовільно**”, а інша рота не нижче “**добре**” за умови позитивних оцінок бойових підрозділів.

Оцінка з вогневої підготовки військовій частині рівня бригада (полк), що входить до складу Сил постійної готовності або Сил резерву, виводиться за оцінками вогневої підготовки батальйонів, дивізіонів (за стрільбу та управління вогнем), бойових підрозділів та підрозділів бойового забезпечення, що входять до складу бригади (полку).

Вона визначається:

- “**відмінно**” – якщо більше половини батальйонів (дивізіонів), бойових підрозділів та підрозділів бойового забезпечення одержали оцінку “**відмінно**”, а інші батальйони (дивізіони), бойові підрозділи та підрозділи бойового забезпечення – не нижче “**добре**”;
- “**добре**” – якщо не менше половини батальйонів (дивізіонів), бойових підрозділів та підрозділів бойового забезпечення одержали оцінку не нижче “**добре**”, а інші батальйони (дивізіони), бойові підрозділи та підрозділи бойового забезпечення – не нижче “**задовільно**”;
- “**задовільно**” – якщо не більше одного батальйону (дивізіону) і одного бойового підрозділу або не більше двох бойових підрозділів одержали оцінку “**незадовільно**”, а інші батальйони (дивізіони) і бойові підрозділи – не нижче “**задовільно**”.

Під час перевірки двох батальйонів (дивізіонів) оцінка “задовільно” виводиться, якщо обидва батальйони одержали оцінки “задовільно”.

Оцінка з вогневої підготовки підрозділів родів військ та спеціальних військ виставляється за виконання вправ стрільб зі стрілецької зброї і враховується під час визначення оцінки з вогневої підготовки військової частини (підрозділу).

Підсумкова оцінка вогневої підготовки військової частини виставляється за результатами отриманих оцінок підрозділами під час проведення перевірки (інспекційного заходу), самооцінки (оцінки першого або другого рівня).

Оцінка з вогневої підготовки військової частині забезпечення життєдіяльності (крім ВВНЗ), військовому комісаріату виводиться за оцінками вогневої підготовки підрозділів (структурних підрозділів), що входять до її складу, та визначається:

- “**відмінно**” – якщо більше половини підрозділів (структурних підрозділів) одержали оцінку “**відмінно**”, а інші підрозділи (структурні підрозділи) – не нижче “**добре**”;
- “**добре**” – якщо не менше половини підрозділів (структурних підрозділів) одержали оцінку не нижче “**добре**”, а інші підрозділи (структурні підрозділи) – не нижче “**задовільно**”;
- “**задовільно**” – якщо не менше **70%** перевірених підрозділів (структурних підрозділів) отримали **позитивні оцінки**.

Оцінка з вогневої підготовки ВВНЗ, ВВП ВНЗ виводиться за оцінками вогневої підготовки батальйонів (курсів) та офіцерів постійного складу.

Вона визначається:

- “**відмінно**” – якщо більше половини батальйонів (дивізіонів, курсів, у тому числі випускних) одержали оцінку “**відмінно**”, а інші батальйони (дивізіони, курси) та офіцери постійного складу – не нижче “**добре**”;
- “**добре**” – якщо не менше половини батальйонів (дивізіонів, курсів, у тому числі випускних) одержали оцінки не нижче “**добре**”, а інші батальйони (дивізіони, курси) та офіцери постійного складу – не нижче “**задовільно**”;
- “**задовільно**” – якщо не більше одного батальйону (дивізіону, курсу, крім випускного) одержали оцінку “**незадовільно**”.

Оцінка навчальному батальйону, роті, взводу, відділенню виводиться сумарно за оцінками, одержаними всіма, хто навчається, та визначається:

- “відмінно” – якщо 90% тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не менше 50% – “відмінно”;
- “добре” – якщо 80% тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки, при цьому не менше 50% – “відмінно” і “добре”;
- “задовільно” – якщо не менше 70% тих, хто навчається, одержали позитивні оцінки.

Оцінка навчальному відділенню, взводу, роті (батареї), батальйону (дивізіону) за виконання вправ стрільб виводиться за двома оцінками: за виконання вправ стрільб курсантів і за виконання вправ стрільб офіцерів, прапорщиків, сержантів навчальних підрозділів.

Завдання на самотійну підготовку

Вивчити розділи Курсу стрільб :

- загальні положення;
- організацію та проведення стрільб;
- оцінку вогневої підготовки;

Дякую за увагу!